

72

5. INTERNET USLUGE

PREGLED TRŽIŠTA

TELEKOMUNIKACIJA U

REPUBLICI SRBIJI U 2008.

GODINI

Tržište Interneta, pri čemu se prvenstveno misli na širokopojasni pristup Internetu, predstavlja veoma važan segment svakog društva. Prema različitim opsežnim studijama koje su sprovedene u prethodnim godinama u svetu, a koje su se ticale odnosa širokopojasnog Interneta i BDP-a, utvrđeno je da povećanje broja priključaka širokopojasnog pristupa Internetu direktno utiče na povećanje BDP-a. Sledeći Strategiju razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji za period od 2006. do 2010. godine i usvojenog Akcionog plana, Republička agencija za telekomunikacije sprovedla je niz regulatornih mera i aktivnosti koje se odnose na razvoj mreža za prenos podataka i pristup Internetu velikih brzina, posebno obraćajući pažnju na poštovanje principa tehnološke neutralnosti, kao i povećanje penetracije širokopojasnog pristupa Internetu na više od 10%.

U proteklom periodu, počevši od 2005. godine, na tržištu Interneta u Republici Srbiji mogu se uočiti značajne promene, pre svega u strukturi Internet priključaka krajnjih korisnika i visini ostvarenih prihoda od pružanja Internet usluga. Naime, u 2008. godini je, po prvi put od kada RATEL prati stanje na tržištu telekomunikacija u Republici Srbiji, broj širokopojasnih priključaka premašio broj dajalap priključaka, iako je dajalap pristup, pojedinačno gledano, i dalje najzastupljenija tehnologija. Međutim, uočljiv trend negativnog rasta broja dajalap priključaka tokom proteklih godina ukazuje na sve veće potrebe korisnika za kvalitetnijim i lako dostupnim sadržajima, koje omogućava širokopojasni pristup Internetu. Na to ukazuje i činjenica da je ukupan broj širokopojasnih priključaka u Srbiji u 2008. godini iznosio preko 490 hiljada (55% od ukupnog broja Internet priključaka), što je dvostruko više nego u 2007. godini. Najzastupljeniji način pristupa širokopojasnom Internetu je ADSL pristup, pri čemu je čitava infrastruktura za pristup do krajnjih korisnika u vlasništvu preduzeća Telekom Srbija a.d. Pored navedenih tehnologija za pristup, povezivanje na Internet moguće je ostvariti preko kablovskog modema odnosno mreže razvijene i izgrađene od strane kablovskih operatora, bežičnim putem u frekvencijskim opsezima oko 2,4 GHz i 5,8 GHz koji su u slobodnom režimu upotrebe i putem UMTS (3G) mreže mobilnih operatora.

U Srbiji je u toku 2008. godine poslovaio 201 Internet provajder. Međutim, na kraju godine, u decembru 2008, u Registar odobrenja je bilo upisano tačno 197 s obzirom na činjenicu da su

pojedini operatori bili brisani iz Registra odobrenja, što na sopstveni zahtev, što zbog neispunjavanja obaveza propisanih Zakonom i Pravilnikom o uslovima za pružanje Internet usluga i ostalih usluga prenosa podataka. Uslugu ADSL pristupa pružao je 21 provajder, pristup preko kablovskog modema 22, bežični pristup je u svojoj ponudi imalo 82 Internet provajdera, a dajalap 48.

Tabela 7. Broj provajdera prema načinu realizacije pristupa

Izvor: RATEL

	2005	2006	2007	2008
Dajalap	34	51	60	48
Kablovski modem	5	9	14	22
Bežični pristup	38	75	118	82
ADSL	12	16	23	21

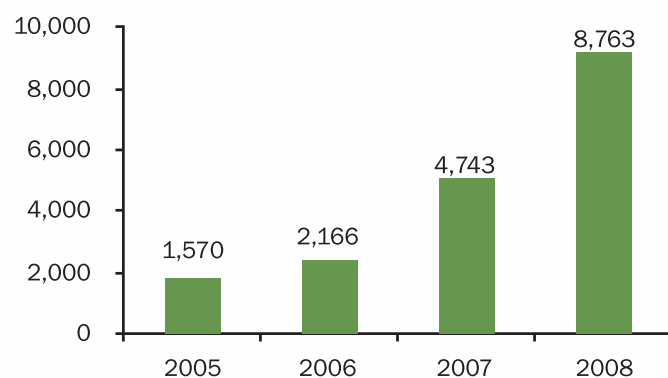
Tabela 8. Ukupan broj provajdera

Izvor: RATEL

	2005	2006	2007	2008
Broj provajdera	66	109	159	197

Slika 42. Ostvareni prihod od Interneta u milionima dinara

Izvor: RATEL

Direktna posledica realizovanih investicija i poslovnih aktivnosti operatora, kao i regulatornih aktivnosti Agencije, jeste stalna ekspanzija tržišta Interneta u Srbiji. Tome u prilog ide i činjenica da

74

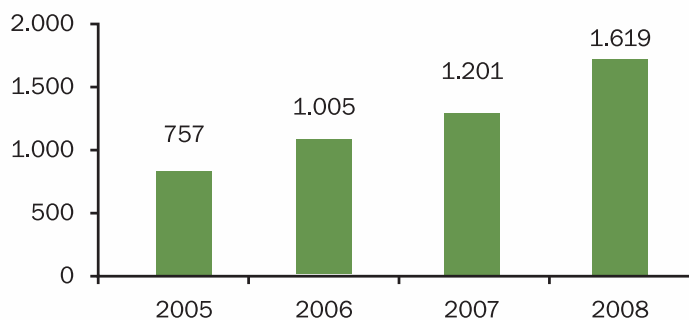
PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

je ukupan prihod od pružanja Internet usluga povećan skoro dva puta u odnosu na prošlu godinu, a čak pet i po puta u odnosu na 2005. godinu. Međutim, ostaje neizvesno kako će se novonastale ekonomske prilike odraziti na razvoj i rast informacionog društva u narednim godinama.

Ukupan broj pretplatnika Internet usluga u 2008. godini iznosio je oko 891 hiljadu. Međutim, ukoliko se posmatra dostupnost pristupa Internetu tj. Internet uslugama, ukupan broj potencijalnih pretplatnika raste na 1,6 miliona, s obzirom na činjenicu da se u pomenutu brojku ubrajaju i pretplatnici 3G mobilne mreže, kojih je bilo oko 738 hiljada. Ukupan broj širokopojsnih priključaka (ne računajući pretplatnike 3G mobilne mreže) uvećao se skoro dva puta u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je oko 490 hiljada, dok se broj dajalap pretplatnika gotovo prepolovio (smanjen za 43%). Time je širokopojsni pristup Internetu postao dominantan način pristupa Internetu.

Slika 43. Broj pretplatnika Interneta u hiljadama*

Izvor: RATEL

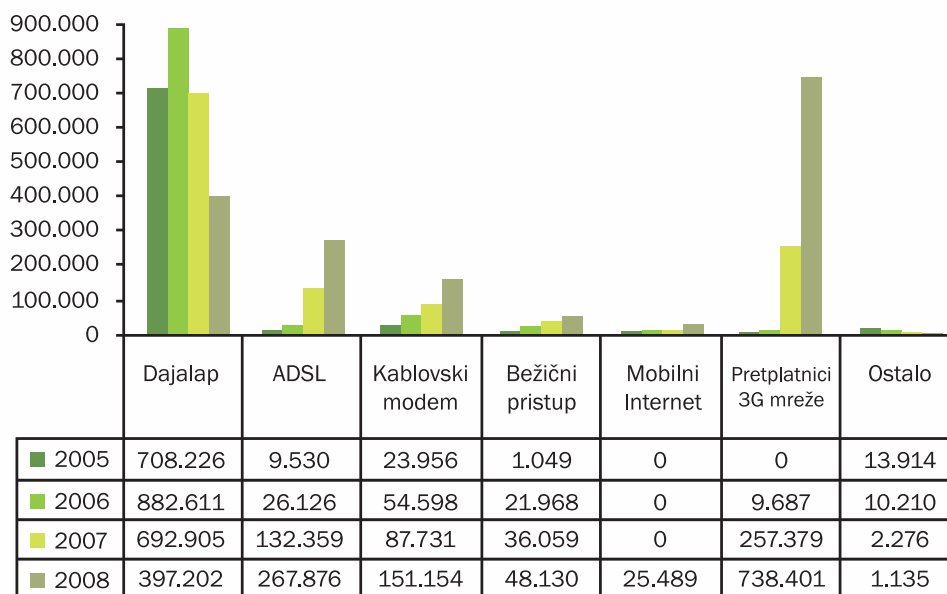

*Pri određivanju ukupnog broja u obzir uzet broj pretplatnika 3G mobilne mreže

Kao što je već rečeno, ukupan broj širokopojsnih priključaka u Srbiji u 2008. godini iznosio preko 490 hiljada (55% od ukupnog broja Internet priključaka), što je dvostruko više nego u 2007. godini. Zabeležen je značajan porast broja pretplatnika koji za pristup Internetu koriste ADSL modem, koji je čak dva puta veći u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, primetan je i rast broja pretplatnika koji pristupaju Internetu preko kablovskog modema, u iznosu od preko 70%. Neophodno je istaći da se u 2008. godini prvi put pojavili posebni modemi pomoću kojih

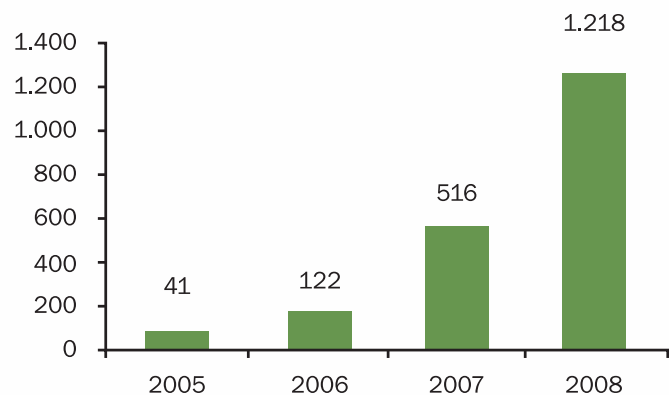
Slika 44. Raspodela prema načinu pristupa

Izvor: RATEL

Slika 45. Širokopolasni pristup Internetu u hiljadama*

Izvor: RATEL

*Pri određivanju ukupnog broja u obzir uzet broj pretplatnika 3G mobilne mreže

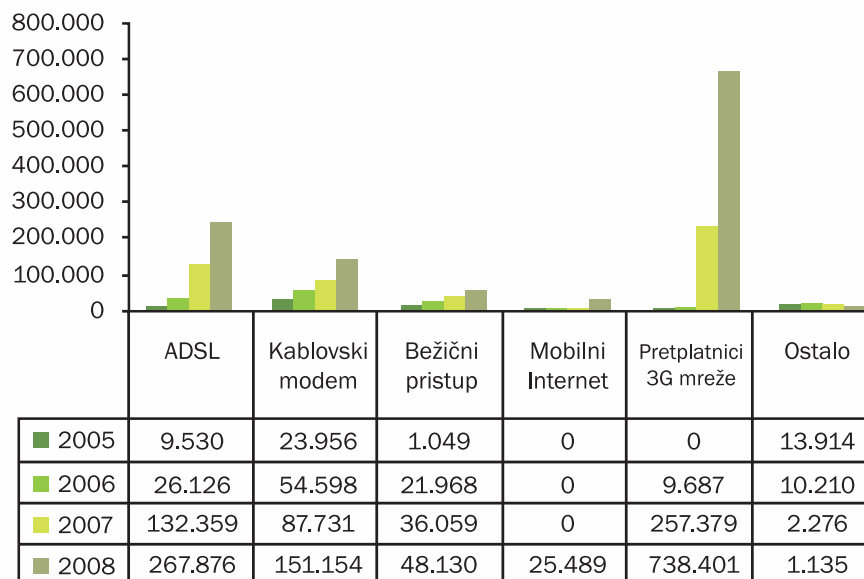

76

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Slika 46. Širokopojasni pristup u odnosu na tehnologiju

Izvor: RATEL

je krajnjim korisnicima omogućen širokopojasni pristup Internetu putem mobilne 3G mreže. Ukupan broj takvih pretplatnika iznosio je oko 25 hiljada, odnosno 5% od ukupnog broja širokopojasnih priključaka.

Broj Internet priključaka na 100 stanovnika iznosio je 21*, a broj priključaka širokopojasnom pristupu Internetu na 100 stanovnika, 16*. Međutim, ako se u ukupan broj pretplatnika širokopojasnog pristupa Internetu ne uračunaju pretplatnici 3G mobilne mreže penetracija širokopojasnog pristupa Internetu iznosi 6,57% što je i dalje ispod proseka zemalja jugoistočne Evrope koji iznosi 7,74%, odnosno 22,9% koliki je prosek za zemlje Evropske unije (EU 27).

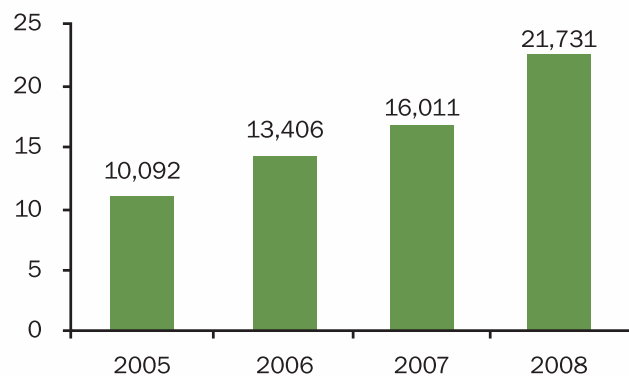
U sektoru Interneta su zabeleženi rast broja Internet provajdera i rast broja korisnika, i to naročito onih koji imaju širokopojasni pristup. Mogućnost pristupa Internetu predstavlja vrlo važan segment razvoja informacionog društva.

*Pri proračunu u obzir uzet broj pretplatnika 3G mobilne mreže.

Slika 47. Penetracija Interneta (u %)*

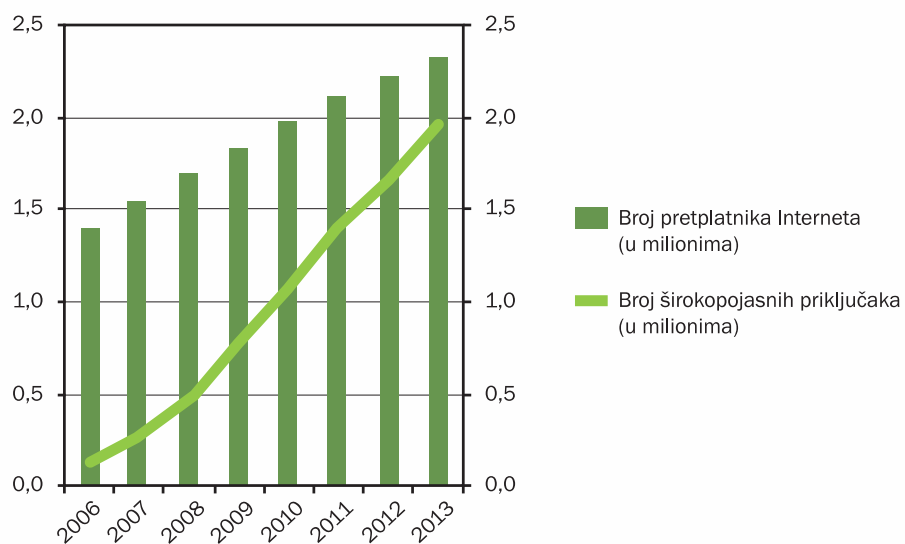
Izvor: RATEL

* Pri proračunu u obzir uzet broj pretplatnika 3G mobilne mreže

Slika 48. Projekcije rasta tržišta Internet usluga (u milionima)

Izvor: Business Monitor International, Serbia Telecommunications Report 2009, mart 2009.

78

PREGLED TRŽIŠTA
TELEKOMUNIKACIJA U
REPUBLICI SRBIJI U 2008.
GODINI

Izbor tehnologije značajno utiče na kvalitet dobijenog servisa. Uočeno je da je poslednjih godina zabeležen drastičan pad broja dajalap korisnika. S druge strane, tehnologije koje obezbeđuju širokopojasni pristup beleže stalni rast (pre svega ADSL i kablovski modem). Takođe je interesantan pristup Internetu preko mobilne mreže treće generacije, 3G. Broj ovih terminalnih uređaja je u značajnom porastu.

Uzimajući u obzir stalni rast tržišta telekomunikacija u Srbiji u poslednje četiri godine, očekuje se da će se broj Internet priključaka u narednim godina značajno uvećati što i pokazuju analize i predviđanja kompanije „Business Monitor International“. Očekuje se da će do kraja 2013. godine u Srbiji biti 1,9 miliona širokopojasnih priključaka.

Na osnovu cenovnika objavljenih na Internet stranicama provajdera, može se primetiti da se nudi veliki broj različitih paketa, koji omogućavaju različite protoke i različite načine pristupa krajnjem korisniku. Najprodavaniji paketi u 2008. godini bili su oni sa dolaznim brzinama do krajnjeg korisnika od 512kb/s i 1024kb/s (oko 174 hiljada priključaka).